

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2020-03-31 Nr. TP-3

Vilnius

Posėdis įvyko 2020 m. kovo 10 d. 13 val.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – Taryba) pirmininkė dr. Dalia Urbanavičienė, Tarybos nariai – Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, dr. Petras Kalnius, Vaida Kasparavičienė, Kristina Kuprytė, Zita Mackevičienė, Jonas Rudzinskas, dr. Dalia Senvaitytė, Juozas Šorys, Jonas Vaiškūnas, dr. Daiva Vyčinionė, dr. Rūta Žarskienė.

Kvorumas yra.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Strateginio valdymo įstatymo projekto;
2. Dėl etninės kultūros santykio su mėgėjų ir profesionaliuoju menu;
3. Dėl etninės kultūros veiklų ir jų metu sukuriamų produktų;
4. Dėl etnokultūrinių projektų vertinimo kriterijų;
5. Dėl Alytaus pradinės mokyklos „Sakalėlis” reorganizavimo;
6. Dėl EKG 20-mečio šventės surengimo;
7. Kiti klausimai.

Kvorumas yra.

D. Urbanavičienė pristatė darbotvarkę. V. Griškevičienė pasiūlė klausimą dėl EKG 20-mečio šventės surengimo nagrinėti antru punktu. Pakoreguotai darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

1. **SVARSTYTA.** Strateginio valdymo įstatymo projektas.

D. Urbanavičienė teigė, kad Etninės kultūros valstybinės programos 2019-2027 m. (toliau – EK programa) rengimas buvo sustabdytas (kovo 5 d.) būtent dėl rengiamų Strateginio planavimo metodikos keitimų ir su jais siejamo Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) projekto kūrimo. Finansų ministerijos parengtame Strateginio valdymo įstatymo projekte (toliau – Įstatymo projektas) siūloma atsisakyti tarpinstitucinių programų, o EK programa – tarpinstitucinė, jai nenumatyta vieta NPP projekte, nors etninė kultūra yra labai plati sritis, apimanti ir mokslą, ir švietimą, ir kultūrą, ir ŽŪM kompetencijai priskirtus tradicinius amatus, ir turizmą, ir t.t. D. Urbanavičienė pastebėjo, kad iš tiesų Įstatymo projekte numatoma galimybė laikytis „horizontalaus principo“, pagal kurį numatomas siekis nuosekliai ir kompleksiškai formuoti tam tikrą požiūrį ir elgesį sprendžiant iššūkį, aktualų daugelyje valstybės veiklos sričių. Pasaulio lietuvių bendruomenė išsireikalavo, kad NPP projekte atsirastų horizontalus tikslas – užsienio lietuvių globa, to reiktų ir etninės kultūros plėtrai. Nes kitu atveju būtų pagal dabartinę NPP projekto struktūrą Kultūros ministerijos rengiama bendroji Kultūros plėtros programa vadovaujantis strategijos „Kultūra 2030“ projektu, kuriame, deja, etninės kultūros beveik nėra, o EK programos tikslai ir uždaviniai neatsispindi. Gali būti jau per vėlu reikalauti įtvirtinti NPP projekte etninės kultūros plėtrą kaip horizontalų tikslą, bet reiktų bandyti arba bent siūlytis į rengėjus. Galbūt etninės kultūros atstovams iš tiesų reiktų pasirinkti būtent šią poziciją?

D. Urbanavičienės teigimu, Projekte galima pastebėti nuostatų, dėl kurių EKGT turėtų susirūpinti. Pavyzdžiui, *pažangos veikla* Įstatymo projekte laikoma tokia veikla, kuri yra skirta sukurti naujam produktui – ar tai nesikerta su etninės kultūros lauke keliamu tikslu laikytis tęstinumo, išlaikyti tradicijas? Kita abejonių kelianti Įstatymo projekto nuostata - rodikliai nustatomi vien kiekybiniais matais. Kaip kiekybiniu matu įvertinti tautinę savimonę? D. Urbanavičienės nuomone, ne viskas turi būti matuojama finansiniais kaštais ir kiekybe (pvz., išmokyti 5 vaikus lietuvininkų tarmės galbūt svarbiau negu kokio nors kito tūkstančius žmonių įtraukiančio projekto įvykdymas).

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį ir į Įstatymo projekte siūlomą *projektinės veiklos* apibrėžimą. „Projektas“ apibrėžiamas kaip laikina, aiškią pradžią ir pabaigą bei ribotus išteklius turinti pažangos veikla, skirta naujam produktui sukurti. Etninėje kultūroje, kurioje orientuojamasi į tęstinumą, toks požiūris yra labai nepalankus. Akreiptinas dėmesys ir į Įstatymo projekte siūlomą *tęstinės veiklos* apibrėžimą, pagal kurį šia veikla gali užsiimti tik biudžetinės organizacijos – toks apibrėžimas nepalankus NVO ir bendruomenėms.

Atkreiptas dėmesys ir į tai, kad tarp *nacionalines plėtros programas įgyvendinančių ir už projektų administravimą atsakingų institucijų* nėra nė vienos kultūros srityje veikiančios institucijos, netgi Lietuvos kultūros tarybos (toliau – LKT).

V. Griškevičienė atkreipė dėmesį, kad LKT administruoja ne valstybės biudžeto, o fondo lėšas. Gali būti, kad LKT čia nėra būtent todėl. D. Urbanavičienė paprieštaravo, kad pagal KRF įstatymą fondas sudaromas planuojant valstybės biudžeto asignavimus.

D. Urbanavičienė taip pat atkreipė dėmesį, kad aptariamame Įstatymo projekte suformuluotoje *Valstybės pažangos vizijoje* orientuojamasi tik į valstybės saugumą, socialinę, ekonominę ir aplinkos būklę, tačiau vizijoje nėra nei kultūros, nei švietimo. Jos nuomone, reikia primygtinai pabrėžti, kad yra pamiršta kultūra.

V. Griškevičienės nuomone, kultūra čia, matyt, yra įtraukiama į socialinės būklės apibrėžimą.

D. Urbanavičienė priminė, kad svarstant strategijos „Kultūra 2030“ buvo teigiama, jog kultūra bus akcentuojama kuriant strateginio valdymo dokumentus. Jos nuomone, nedėmesingumas kultūrai Įstatymo projekte yra neleistinas. Juolab, kad remiantis Strateginio valdymo įstatymu bus kuriama Kultūros plėtros programa. Projekte nurodomi ir kiti svarbūs dokumentai, kuriuos ruošiamasi rengti ateityje - Nacionalinio saugumo strategija, Nacionalinis pažangos planas. D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad būtina pasidomėti šių dokumentų rengimu ir bandyti bendradarbiauti su atsakingomis institucijomis. Jos nuomone, rengiant šiuos dokumentus, galima įtvirtinti etninės kultūros globą horizontaliu principu, kadangi Nacionalinio saugumo įstatymo priedėlyje užsimenama apie etninės kultūros reikšmę saugumui.

Dar vienas Įstatymo projekto punktas, dėl kurio D. Urbanavičienės nuomone, verta susirūpinti - *Strateginio valdymo sistemos dalyvio* apibrėžimas. Ji pastebėjo, kad remiantis šiuo apibrėžimu Seimas strateginio valdymo politikos planavime tik dalyvauja, tačiau iš esmės jis valstybės politikos nebeformuoja. Planavimas patikimas Vyriausybei. D. Urbanavičienės nuomone, šis dokumentas siūlo surišti rankas Seimui.

J. Rudzinsko įsitikinimu, tai iš esmės prieštarauja valstybės valdymo principams.

R. Žarskienė suabejojo, ar Įstatymo projektą jau peržiūrėjo Kultūros ministerija. Gal čia tiesiog trūksta Kultūros ministerijos papildymų?

V. Jocys pasiūlė visas išsakytas pastabas išdėstyti raštu arba išsakyti valdžios atstovams susitikimo metu. Jo nuomone, labai svarbu patekti į visų numatytų dokumentų rengimo darbo grupes.

NUTARTA. Pagal išsakytas pastabas parengti raštą dėl Strateginio valdymo įstatymo projekto Seimo Kultūros komitetui, Vyriausybei ir Kultūros ministerijai.

2. SVARSTYTA. EKG 20-mečio šventės surengimas.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad šiam renginiui EKG lėšų neturi. Galima veikti tokiu pat principu, kaip organizuojant konferenciją „Etninės kultūros vaidmuo formuojant Lietuvos įvaizdį“ –

kooperuotis su Vyriausybe ar kita institucija. Ji pasiūlė surengti renginį Lietuvos liaudies buities muziejuje.

V. Griškevičienės nuomone, solidžiau būtų renginys sostinėje, o ne regionuose.

J. Rudzinsko nuomone, jei renginys vyktų sostinėje, sklaida būtų geresnė.

D. Urbanavičienė pasiūlė konferenciją surengti kaip šventę parodant, kas nuveikta per 20 metų.

V. Griškevičienės nuomone, reikėtų intrigos. Jei tai bus tik pasigyrimas, kas nuveikta, niekas į tai neatreips dėmesio. Tai turėtų būti stipri viešųjų ryšių akcija.

D. Urbanavičienė pasiūlė renginį planuoti spalio mėn.

J. Rudzinskas pritarė, kad renginį verta planuoti prieš rinkimus.

V. Griškevičienės nuomone, renginys galėtų būti ir rugsėjį.

D. Urbanavičienė pasiūlė surengti Spaudos konferenciją. Ją galėtų lydėti kokia nors akcija, pavyzdžiui, tautiniais rūbais apsirengę tarybos ir regioninių tarybų nariai apjuostų Rotušę ar pan.

R. Žarskienė pasiūlė apjuosti Gedimino pilį.

D. Senvaitytės nuomone, tokiai akcijai šiuo atveju nėra preteksto.

V. Jocys pasiūlė orientuotis į renginių (ar, pavyzdžiui, pokalbių radijuje, televizijoje) ciklą. Jubiliejaus minėjimas gali būti tęstinis vyksmas, gali vykti keliais etapais.

V. Griškevičienė parekomendavo paklausti regioninių tarybų narių nuomonės, paprašyti jų idėjų.

D. Urbanavičienės nuomone, į renginį galima pakviesti Prezidentą. Jame be jokios abejonės turėtų dalyvauti EKG T regioninės tarybos.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad regioninės tarybos suvažiuos tik tuo atveju, jeigu bus dėl ko važiuoti.

J. Vaiškūno nuomone, būtinai turi būti renginio intelektualioji dalis, pavyzdžiui, diskusija „Etninė kultūra ir valstybė“. Joje galėtų dalyvauti svarbūs svečiai iš užsienio, iš tarptautinių organizacijų. Per tai savaime atsirastų viešieji ryšiai. Pasikvietus svarbią asmenybę, galima organizuoti ir spaudos konferenciją.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad Vengrijoje yra atskira Tradicinės kultūros ministerija. Galbūt būtų verta pasikviesti jų atstovus.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad ir kiti renginiai gali būti dedikuoti EKG T 20-mečiui.

D. Urbanavičienės nuomone, galima parengti rekomendaciją regioninėms taryboms kai kuriuos renginius dedikuoti EKG T jubiliejui.

V. Jocys pasakė, kad kiekviena regioninė taryba galėtų surengti bent vieną renginį, skirtą šiai progai.

J. Vaiškūnas pasiūlė sukurti ženklą EKG T-20.

NUTARTA:

1. Pakviesti EKG T regionines tarybas siūlyti idėjas dėl EKG T 20-mečio organizavimo;
2. Pakviesti regionines tarybas skirti EKG T 20-mečiui bent vieną renginį;
3. Svarbiausią EKG T jubiliejaus minėjimo renginį numatyti rugsėjo-spalio mėnesį Vilniuje.

3. SVARSTYTA. Etninės kultūros santykis su mėgėjų ir profesionaliuoju menu.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad šis klausimas yra svarstomas siekiant parengti ekspertinį etninės kultūros veiklų vertinimą LKT, kas turi būti padaryta per 10 dienų. Ji pacitavo Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų statuso įstatyme įtvirtintą *profesionaliojo meno* apibrėžimą – tai originali aukšto meistriškumo ir meninio lygio kūryba, tokia pripažįstama profesionalių meno vertintojų. Jos nuomone, etninę kultūrą nuo profesionalaus meno atskiria būtent tai, kad etninėje kultūroje nesiorientuojama į originalumą. Pagrindinis skirtumas tarp meno kūrėjo ir etninės kultūros veikėjo, jos nuomone, yra tai, kad pirmasis kūrinį siekia atlikti savitai, o antaras – laikydamasis tradicijos rėmų. Dar vienas skiriamasis bruožas – profesionaliajame mene akcentuojama asmens kūryba, o etninėje kultūroje – bendruomeninė, iš kartos į kartą perduodama kūryba. D. Urbanavičienė priėjo prie išvados, kad etninė kultūra savo reikšme iš esmės prilygsta profesionaliajam menui, tačiau su labai svarbia sąlyga – etninės kultūros puoselėtojai yra tiesioginiai tradicijų tęsėjai. Kadangi jie pasižymi giliu tos srities išmanymu, didele patirtimi ir išugdytais įgūdžiais, t.y. aukšta kompetencija, juos taip pat galima laikyti profesionaliais. Tačiau jie nuo profesionaliojo meno kūrėjų skiriasi pagal keletą kriterijų: jiems nebūtinai specialus išsilavinimas (kas svarbu profesionaliajame mene), etninėje kultūroje svarbesnis yra tiesioginis tradicijos perėmimas. Taip pat skiriasi estetinis vertinimas: profesionaliajame mene labai svarbus tikslus kūrinio autoriaus sumanymo išpildymas, tuo tarpu etninėje kultūroje galimas improvizavimas, variantiškumas. Be to, profesionalioje kūryboje nuolatos siekiama inovatyvumo ir originalumo, o etninėje kultūroje siekiama tradicijos išlaikymo.

R. Žarskienė pastebėjo, kad, pavyzdžiui, džiaze taip pat labai svarbu improvizavimas.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad vyksta nuolatinė sąveika: etninė kultūra nuolatos panaudojama profesionaliajame mene ir atvirkščiai.

P. Kalnius paklausė, kas, D. Urbanavičienės nuomone, be tradicinės kultūros, įeina į etninės kultūros apibrėžimą.

D. Urbanavičienė pasakė, kad šiame svarstymų etape etninės kultūros apibrėžimo klausimo geriau neliesti, geriau apsiriboti etninės kultūros santykio su profesionaliuoju menu klausimu. Ji pacitavo apklausoje „Etninės kultūros samprata“ L. Sungailienės pateiktą etninės kultūros

apibūdinimą: etninė kultūra – tai tapatybę, tautinės sąmonę, mentalitetą atspindinčių kultūros vertybių visuma, o profesionalusis scenos menas – vertinama ir viešinama scenos meno kūryba. D. Urbanavičienė dėl pastarojo teiginio suabejojo, nes ir etninė kultūra gali apimti vertinamą scenos meno kūrybą.

D. Senvaitytė atkreipė dėmesį, kad čia kalbama tik apie scenos meną, bet ne apie meną apskritai.

D. Urbanavičienė dar pacitavo L. Sungailienę: etninė kultūra – tai būdas būti, suvokti, jausti savo tapatumą, kai tuo tarpu profesionalus menas – tai autoriaus ar jų grupės kūryba, siekiant įvertinimo ir sklaidos.

J. Vaiškūno pastebėjimu, etninė kultūra ir menas yra skirtingos kategorijos, jų negalima lyginti. Etninė kultūra gali būti visai ne menas – pavyzdžiui, arklio apynasriai ar buitės rakandų išdėliojimas muziejuje. Etninėje kultūroje meno yra maža dalis, o visa kita yra gyvenimas, buitis. Tai yra nesulyginamos sąvokos.

P. Kalnius paklausė, ar D. Urbanavičienės nuomone, į etninę kultūrą įeina kažkas iš profesionaliosios kultūros.

D. Urbanavičienės nuomone, autorių sukurta kūryba, kuri yra pripažįstama kaip profesionalus menas, daro įtaką etninei kultūrai. Pavyzdžiui, Maironio sukurti tekstai naudojami liaudies dainose.

D. Vyčienienė pastebėjo, kad profesionaliajame mene yra daugybė pavyzdžių, kai kūryba nėra paremta folkloru, tačiau pati autoriaus pasaulėžiūra yra absoliučiai tradicinė arba etninė. Ji pateikė B. Kutavičiaus pavyzdį.

J. Šorys pastebėjo, kad analogiškai pavyzdžiai yra R. Granausko, J. Apučio kūryba.

J. Vaiškūnas pasiūlė etninėje kultūroje išskirti meninę sritį (etnomeną), kurią būtų įmanoma lyginti su profesionaliuoju menu.

D. Urbanavičienės pritarė šiam siūlymui, tačiau jos pastebėjimu, riba tarp etnomeno ir profesionaliojo meno yra labai slidi, kaip ir tarp žiemos bei vasaros. Lengva atskirti kulminacinių momentų bruožus, tačiau tiksliai nustatyti, kuriame taške viena baigiasi ir prasideda kita, yra labai sunku.

P. Kalnius pastebėjo, kad laikantis pozicijos, jog iš profesionaliosios kultūros į etninę kultūrą niekas neįeina, J. Basanavičiaus premija, kuri yra skiriama už veiklą etninėje kultūroje, tokiems veikėjams kaip, pavyzdžiui, N. Vėlius, yra paskirta neteisėtai. O jei pripažįstame, kad premija jam yra skirta teisėtai, vadinasi, pripažįstame ir tai, kad į etninę kultūrą įeina kai kurie profesionaliosios kultūros dalykai. Nes N. Vėlius juk gavo premiją už mokslinius veikalus, kurie neabejotinai yra profesionaliosios kultūros dalis.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad šiuo atveju kalbama ne apie meną. Tai yra profesionalumas moksle, o tiriamasis objektas – etninė kultūra, tad kodėl etninės kultūros tyrimai turėtų būti nepriskiriami etninės kultūros sričiai?

P. Kalnius pastebėjo, kad M. Martinaitis yra labai aštriai kėlęs klausimą, jog J. Basanavičiaus premiją turėtų gauti ir rašytojai bei poetai. Tada EKGK šiai minčiai nepritarė, tačiau mokslininkų etnologų veikla pripažinta etninės kultūros srities produktu, todėl už ją skiriama ši premija.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad kiekviena kultūros sritis turi savo kūrybinius principus. Etninės kultūros arba etnomeno kūrybiniai principai visiškai skiriasi nuo profesionaliojo meno, pavyzdžiui, operos ar pan., kūrybinių principų. Kutavičiaus oratorijų principai visiškai skiriasi nuo tradicinio muzikavimo principų. Profesionalusis menas gali būti pagrįstas etnokultūrine pasaulėžiūra, bet jis vis tiek yra sukurtas kitais principais negu būdinga etnomuzikavimo tradicijai.

J. Vyčnienė pastebėjo, kad dėl to būtų galima labai daug ginčytis. Tai yra diskusiniai klausimai.

P. Kalnius pastebėjo, kad „Pilėnai“ yra unikalūs lietuvių kultūros kūrinys – jokia kita tauta tokio kūrinio neturi. Etniniu požiūriu tai yra visiškai savitas kūrinys.

D. Urbanavičienės teigimu, tai yra nacionalinės, o ne etninės kultūros reiškiny.

J. Vaiškūnas priminė, kad reikia lyginti ne etninę kultūrą su profesionaliuoju menu, o etninę kultūrą su profesionaliąja kultūra. Tada bus kalbama ir apie kulinariją, ir apie turizmą ir t.t.

D. Urbanavičienė priminė, kad apklausoje „Etninės kultūros samprata“ daugelis pritarė, jog etninė ir profesionalioji kultūra skiriasi inovatyvumu ir originalumu. Etninėje kultūroje remiamasi tradicija, nepuolama į inovacijas ir originalumą. Todėl projektinėje veikloje keliamas reikalavimas orientuotis į inovatyvumą ir originalumą etnokultūrinės veiklos plėtojimui yra labai nepalankus.

K. Kuprytė pastebėjo, kad etninėje kultūroje originalumas labai svarbu.

J. Vaiškūnas patikslino, kad išvertus iš lotynų kalbos *originalus* reiškia tikras, autentiškas nesuklastotas.

D. Urbanavičienė sutiko, kad originalumo kriterijaus lyginant etninę ir profesionaliąją kultūrą galima ir atsisakyti. Galima pabrėžti tik inovatyvumą.

R. Žarskienė pastebėjo, kad ir toliau išlieka aktualus etninės kultūros ir tradicinės kultūros santykio klausimas.

D. Urbanavičienės teigimu, etninė ir tradicinė kultūros persikloja. Tradicinė kultūra yra platesnė ta prasme, kad ji apima ne tik tautines, bet ir tarptautines ar modernumu grindžiamas tradicijas. Pavyzdžiui, tradicinės kultūros reiškiny yra ir fizikų dienos. Į etninę kultūrą tai neįeina.

P. Kalniaus nuomone, didžiausias neaiškumas yra, kokius netradicinės kultūros elementus sutariama įtraukti į etninės kultūros apibrėžimą. Ir čia svarbiausia yra nusistatyti kriterijus. Jis siūlo į etninės kultūros apibrėžimą įtraukti tuos reiškinius, kurie nepasikartoja kitose tautose.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad kitose tautose gali būti labai panašių dalykų, kaip ir mūsų tautoje.

P. Kalniaus nuomone, tokie reiškiniai yra tarptautinės kultūros reiškiniai.

D. Urbanavičienė ir D. Vyčnienė nesutiko. D. Urbanavičienės teigimu, difuzionizmo teorija, pagal kurią tam tikri reiškiniai sklinda iš vienos šalies į kitas, yra paneigta. Įrodyta, kad analogiškos kultūros apraiškos gali būti gimusios keliose vietose savarankiškai.

P. Kalniaus teigimu, vis gi nėra abejojama tuo, kad vyksta kultūros perdavimas geografinėje erdvėje.

Toliau analizuojant apklausą „Etninės kultūros samprata“ D. Vyčnienė pastebėjo, kad tikrai negalima teigti, jog etninė ir profesionalioji kultūra skiriasi variantiškumo santykiu. Nes improvizacija yra labai svarbus profesionaliosios kultūros elementas.

J. Vaiškūnas pakartojo savo pastabą, kad etninė kultūra iš principo nelygu jokiame menui, nei mėgėjų, nei profesionaliajam. Tai yra nepalyginami dalykai. EK yra daug platesnė sritis. Su mėgėjų ir profesionaliuoju menu gali būti lyginama nebent meninė etninės kultūros dalis.

D. Senvaitytė pritarė.

D. Urbanavičienė taip pat pritarė. Ji pasiūlė tai ir akcentuoti, kad etninės kultūra yra platesnė sritis negu menas ir kad jos negalima lyginti su menu, ką nuolat bando įteigti LKT, Kultūros ministerijos atstovai ir t.t. Toliau analizuodama apklausos medžiagą, ji pastebėjo, kad ribą tarp etno ir profesionaliojo meno galima brėžti orientuojantis pagal tai, ar kūryba yra autorinė, ar bendruomeninė. Etninės kultūros lauko meninėje kūryboje autorius dažniausiai yra nežinomas.

R. Žarskienė pastebėjo, kad taip yra dėl to, kad XIX a. Lietuvoje valstietis nebuvo laikomas žmogumi.

D. Urbanavičienės pastebėjimu, vienas iš esminių etno ir profesionaliojo meno skirtumų – skirtingos estetikos. Etnokultūrinio lauko meninė kūryba dažnu atveju nuvertinama, nes ji neatitinka profesionaliojo meno estetikos, nors ji iš esmės yra kuriama laikantis kitokio estetikos suvokimo.

D. Senvaitytė atkreipė dėmesį, kad ir profesionaliajame šiuolaikiniame mene vyksta daug diskusijų dėl estetikos.

D. Vyčnienė pritarė, pastebėdama, kad, pavyzdžiui, dėl „Vamzdžio“ skulptūros estetikos vyksta nuolatinės diskusijos.

D. Urbanavičienės nuomone, vienas pagrindinių etno ir profesionaliojo meno skirtumų – socialinės įtraukties santykis. Būtent pirmajam būdingas kur kas didesnis visuomenės įsitraukimas. O profesionalus savo srities išmanymas būdingas abiemis meno laukams.

D. Vyčnienė pritarė, kad, pavyzdžiui, raudotojos yra savo srities profesionalės.

D. Urbanavičienė pastebėjo ir tai, kad šiuolaikinėje Lietuvoje profesionalaus meno atstovai iš savo veiklos užsidirba, tuo tarpu etninės kultūros meno atstovams tai yra beveik neįmanoma. Ji

paklausė Tarybos nuomonės, kur galima brėžti ribą tarp etninės kultūros ir postfolkloro. Remiantis apklausa, dauguma mano, kad klubai, tradicinę muziką atliekantys ansambliai, tradicinę muziką minimaliai modernizuojantys ansambliai, be abejonės, yra etninės kultūros lauko dalis. Tačiau sceninius pasirodymus, kuriuose nuo tradicinės muzikos nutolstama, daugumos nuomone, etninės kultūros dalimi laikyti nereikėtų. D. Urbanavičienės pastebėjimu, kaimo žmonės šių ansamblių nelaiko jų kultūros tęsėjais. Visas etninės kultūros sąjūdis buvo labai nusistatęs prieš stilizaciją.

D. Vyčnienė pastebėjo, kad išorė dažnu atveju labai apgauna. Koks nors produktas pristatomas kaip baltiškas, o iš tiesų su baltiška kultūra nieko bendro neturi.

D. Urbanavičienės nuomone, neteisinga, kad LKT finansuojamoje Etninės kultūros programoje buvo skirti aukščiausi balai „Liepaičių“ chorui, kuris sutartines ruošiasi dainuoti su Afrikos būgnais, o artimesniems tradiciniams reiškiniams projektams skirti žemi balai ir jiems lėšų neskirta. Turėtų būti sudarytos kvotos, kiek finansuoti autentiškos tradicinės muzikos, kad jos neišstumtų vien modernizuoti dalykai. Gal ir reikalinga paremti kažkiek worldmusic projektų, tačiau tai turi būti daroma saikingai. Tuo pačiu klausimas – ar tikrai „Liepaitės“ pasižymi gilia kompetencija etninės kultūros srityje? Ar čia nėra vien mokėjimas parašyti projektą?

K. Kuprytė pastebėjo, kad jei „Liepaitės“ įrašė tinkamą ekspertą, tai iškart jų projektas ir praėjo.

D. Urbanavičienė teigė, kad šį projektą konsultuoja Austė Nakienė.

J. Šorys pastebėjo, kad vertinant etninę kultūrą labai daug lemia vertintojas.

J. Vaiškūno nuomone, kiek etninės kultūros yra kokiame pasirodyje gali nustatyti tik žinovas ir tai reikia daryti kiekvienu atskiru atveju. Gali būti, kad viena „Lietuvos“ ansamblio programa bus labai tradicinė. Negalima nuręžti peiliu. Jis taip pat teigė, kad čia svarbiausia nuspręsti, ar profesionaliojo meno kūrėjai turi teisę teikti projektus į Etninės kultūros programą, ar tai uždraudžiame.

D. Urbanavičienė priėjo prie išvados, kad be etninės kultūros specialistų etnokultūrinių projektų vertinime apsieiti neįmanoma. Ne specialistams surašyti etnokultūrinių projektų vertinimo kriterijus ko gero yra neįmanoma. Nes vertinamas kiekvienas projektas ir kiekvienas kolektyvas atskirai, atsižvelgiant į daugybę faktorių. Kiek gali būti profesionalaus meno etnokultūrinėje programoje gali nutarti tik specialistai.

Aptariant projektų vertinimo kriterijus, V. Griškevičienė pastebėjo, kad visi atskirų sričių projektai vertinami pagal vienodus kriterijus. Nėra išgrynintos skirtingų sričių skirtybės. Dėl to etnokultūrininkai ir piktinasi, nes jiems tie kriterijai netinka. V. Griškevičienė pasakė, kad Mažosios Lietuvos taryba paskutiniame posėdyje išreiškė didelį nusivylimą dėl dabartinio finansavimo. LKT finansuojama „Etninės kultūros programa“ atidaryta tik Vilniui, Kaunui ir Klaipėdai, o regionams uždrausta į ją teikti paraiškas. Taryba turėtų stengtis, kad ši nesąmonė baigtųsi, nes ir regionuose

yra parengiama valstybinės reikšmės projektų. O visiems regionų projektams skiriama tik 3 mln. Būtina siekti, kad gegužę, kai ateis naujos Gairės, Etninės kultūros programa būtų atidaryta ir regionams.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad LKT regionams žadėjo didelius pinigus per regioninį modelį – iš viso 1 mln. Eur, bet nepanašų, kad taip įvyko. R. Mikštaitė-Čičiurkienė pasiūlė apklausti LKT regioninių tarybų pirmininkus ir išsiaiškinti, kiek iš tiesų buvo skirta per regioninį modelį etnokultūriniais projektams 2019 m. ir 2020 m. pirmą pusmetį.

V. Griškevičienės teigimu, visoms 10 apskričių regioninio modelio lėšų nepakako: paraiškų buvo daug, norinčių daug, o „pyragas“ juokingas. Tikrai EK programa regionams turi atsiverti. 2018 m. LKT valdė 17 mln, 2019 m. – 20 mln., tačiau regionams lėšos nepadidėjo. Čia būtinai reikia kelti klausimą.

D. Urbanavičienė pritarė, kad teikiant ekspertinį vertinimą LKT, būtina išreikšti regionų poziciją.

J. Rudzinskas pastebėjo, kad labai svarbu suskaičiuoti, kiek pinigų tenka etninei kultūrai. Kitu atveju – gaunasi dabartinė situacija.

J. Kalniaus pastebėjimu, prie to priveda mūsų pačių susisiaurinimas.

D. Urbanavičienės nuomone, problema yra tame, kad dabar kultūros politikoje orientuojamasi į tarpdiscipliniškumą. Kai bandome išsikovoti atskirą etninės kultūros programą, viršų paima kokia nors lygių galimybių programa. Kita vertus, EKGK rekomendavo LKT regioninėms taryboms prioritetu pasirinkti etninę kultūrą. Kurios taip padarė, išlošė. O tose LKT regioninėse tarybose, kurios etninę kultūrą sujungė su kitomis sritimis, etninę kultūrą užgožė kiti dalykai.

NUTARTA:

1. Etninės kultūros veiklų ekspertiniame vertinime akcentuoti, kad etninė kultūra yra platesnė sritis negu menas, todėl šie reiškiniai negali būti lyginami tarpusavyje; taip pat akcentuoti, kad etninės kultūros projektus turi vertinti šios srities specialistai;
2. Siekti, kad LKT etninės kultūros programa būtų atverta ir regionams;
3. Apklausti LKT regioninių tarybų pirmininkus ir išsiaiškinti, kiek lėšų buvo skirta etnokultūriniais projektams regionuose 2019 metais.

4.SVARSTYTA. Etninės kultūros veiklos ir jų metu sukuriami produktai bei etnokultūrinių projektų vertinimo kriterijai.

Analizuojant etninės kultūros veiklų ir produktų sąrašą, D. Urbanavičienė pasiūlė veiklų sąrašą papildyti skyriumi „Pažintiniai (edukaciniai)- rekreaciniai renginiai“. Remdamasi regioninių

tarybų atstovų pasiūlymais, ji pasiūlė išskirti ir „Kūrybinių projektų“ bloką – jame tilptų produktai, kuriuose tradicijos perdavimas vyksta šiek tiek laisviau, leidžiant labiau improvizuoti ir nukrypti nuo tradicijos.

J. Rudzinskas pritarė, kad tam tikras nukrypimas nuo tradicijos gali būti numatytas. Pavyzdžiui, šiuolaikiniai kryždirbiai naudojami kai kuriais šiuolaikiniais kalvystės įrankiais, kurie anksčiau nebuvo naudojami. Tradicija šiek tiek kinta, tai yra natūralu, svarbu, kad iš esmės būtų laikomasi tradicinio meno principų visiškai nepersimetant į postmodernistinę poziciją, kurioje iš visko tyčiojasi.

J. Vaiškūnas paklausė, ar etninės kultūros programoje galima skirti pinigų, pavyzdžiui P. Repšio kūrybai.

D. Urbanavičienė atsakė, kad dailės sričiai skiriama dvigubai daugiau pinigų, o etninės kultūros srityje pinigų neužtenka net grynai etnokultūriniam projektams, tad P. Repšys turėtų būti finansuojamas iš dailės sričiai skirtų pinigų. Be to, D. Urbanavičienės nuomone, vertinant etnokultūrinius projektus, pirmiausia turi būti atsižvelgiama į kūrėjo kompetenciją etnokultūros srityje.

J. Rudzinskas pasiūlė prie produktų rašyti ne „filmai“, o „filmų sklaida“. Tokiu atveju būtų nuoroda, kad pats filmo sukūrimas turėtų būti finansuojamas iš kitų šaltinių, nes etninės kultūros fondas nėra pakankamai didelis.

NUTARTA. Pakoreguoti veiklų ir produktų aprašą pagal išsakytas pastabas.

5.SVARSTYTA. Alytaus pradinės mokyklos „Sakalėlis“ reorganizavimas.

D. Urbanavičienė pristatė rašto dėl „Sakalėlio“ mokyklos projektą. Jame pagrindžiamas šios mokyklos kaip etnokultūros židinio savitumas ir reikšmė. Ji pasiūlė raštą adresuoti Seimo Švietimo komitetui, Švietimo ministerijai, Alytaus merui, Alytaus savivaldybės tarybai.

NUTARTA. Pritarti parengtam raštui.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė